

Inork ez du erasotzen, baina «defentsa» deritzogu: Gradu Amaierako Lanaren defentsa prestatzeko gida

Edu Zelaieta Anta

Hizkuntza eta Literaturaren Didaktika Saila
Gasteizko Irakasleen Unibertsitate Eskola
Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU)

Igor Camino Ortiz de Barrón

Hezkuntzaren Teoria eta Historia Saila
Gasteizko Irakasleen Unibertsitate Eskola
Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU)

GAKO-HITZAK: Unibertsitatea, Gradu Amaierako Lana, ahozko defentsa, irakaslegaien prestakuntza.

1. SARRERA

Gradu Amaierako Lanaren defentsa prestatzeko orientabideak eta estrategiak eskaini nahi ditu artikulu honek, nagusiki irakasleen unibertsitate eskoletako ikasleentzat zein irakasleentzat. Izan ere, titulazio berriek ekarritako praktika diskurtsibo eta akademiko honek ez du tradizioz Euskal Herriko arlo pedagogiko-didaktikoan. Alde horretatik, irakaslegaien prestakuntza eta hezkuntza-zientziak langai dituzten unibertsitateko ikastegietan sortu berri den eskaera errealari erantzun nahi zaio, Gradu Amaierako Lanaren defentsa egokiro prestatzeko hainbat orientabide eskainiz, irakaslegaiak ahozko gaitasunetan agertu ohi dituzten zailtasun zenbaitzuen jakitun (Alvarez-Uria eta Zelaieta-Anta, 2012).

Bi atal ezberdin ditu Gradu Amaierako Lanak, jakina denez: idatzizko txostena eta ahozko defentsa¹. Idatzizko txostenari dagokionez, zuzenda-

---

¹ Donostiako Eskolaren kasuan, Gasteizen eta Bilbon ez bezala, bi azpialat ditu ahozko defentsak: posterraren erakusketa eta ahozko defentsa (Donostiako Gradu Amaierako Lanaren Gidaliburua, 2013).

riak lanaren prozedura eta emaitza ebaluatu behar ditu, bai eta, horretarako egoki iritziz gero, Gradu Amaierako Lanaren defentsa egiteko baimena eman ere. Behin urrats horiek eginda, ikasleak ahozko defentsa prestatzeari ekin beharko dio. Hain zuzen ere, Gradu Amaierako Lanaren prozesuan gehien balio duen atala da gutxien ezagutzen dena gure unibertsitate-kulturaren: ahozko defentsa (ikus, EHUko hiru Irakasleen Unibertsitate Eskolen webguneetan argitara emandako gidak). Auzi kolektiboan aurrera egiteko asmoz dakargu honako proposamen hau, adostasunak lortu nahian, eztabaidagai berriak sustatu bidenabar.

Nolanahi ere, gogora ekarri nahi dugu EHUko Haur Hezkuntzako eta Lehen Hezkuntzako Graduetan ahozko hainbat jarduera ebaluagarri egin behar dituela irakaslegaiak lau urteko ibilbide akademikoan. Halaber, graduen oinarrian diren lehen bi mailako *Komunikazio Gaitasunaren Garapen I eta II* irakasgaietan berariaz eta espresuki lantzen dira ahozko diskurtso akademikoak eta profesionalak (cf. Etxebarria eta Garay, 2010). Era berean, ahozko aurkezpen ugari egin ohi dira beste zenbait irakasgaitan. Beraz, graduetako laugarren mailako ikasleak ez dira hutsetik abiatzen ahozko diskurtsoaren aldetik: guztiz gomendagarria da hori ondo gogoan izatea .

Bagenioen arestian nagusiki irakasle eskoletako ikasle-irakasleak dituela xede gida honek. Hala ere, hurrengo orrialdeetan jorratu behar ditugun alderdiak beste testuinguru akademiko antzekoetan ere kontuan hartzeko modukoak izan daitezke. Esate baterako, esplizituki Gradu Amaierako Lanaz arituko bagara ere, gisako ezaugarriak dituzte Master Amaierako Lanaren defentsak eta doktorego tesiaren defentsak. Orobat, irakasle ikasketak bukatzen ari diren ikasleei buruz mintzatuko bagara ere, hezkuntza-zientziak eta, zabalago jokatuta, gizarte-zientziak langai dituzten ikasleentzat nahiz irakasleentzat baliagarriak gerta daitezke artikuluko orientabideak, betiere kasuan kasuko errealitate akademikora egokituta.

2. GRADU AMAIERAKO LANAREN ALDERDI TEORIKO ZENBAIT

2.1. Jatorria eta izaera

XXI. mendea ikaskuntza etengabearen gizartearekin erlazionatu da; Dearing Txostenak (*The National Committee of Inquiry into Higher Education*, 1997), goi mailako hezkuntza sendotzen lagundu behar duten kalitate planen beharra aldarrikatzen zuen, ikaskuntzaren eta ikerkuntzaren gizartea ahalbidetuko zuten kalitate planak. Horretarako, aldaketa sakonak egitearen beharra azpimarratzen zuen. Ildo horretatik, Europako Goi Mailako Hezkuntza Esparruaren (EGMHE) ezarpenarekin, unibertsitateko irakaskuntza hausnarketarako eta eztabaidarako gai nagusietako bat izan da

(Proyecto Tuning, 2003; Álvarez Rojo et al., 2009; Pallisera, Fullana, Planas eta Valle, 2010). EGMHE-aren markoan, aldaketa nagusiak honako oinarri hauekin erlazionatu dira: kualifikazioen aitorpena, titulazioen egitura, kreditu sistema, mugikortasun programak, kalitate-bermea, etengabeko formazioa eta gaitasunetan oinarritutako irakaskuntza-ikaskuntza.

Espainiako unibertsitateen kasuan, XXI. mendearen lehen urteotan EGMHE-an sartzek, graduen egiturari, curriculumari eta antolakuntzari dagozkien aldaketa sakonak ekarri ditu (Mateo, 2000); aldaketa horien il-dotik, aldarrikatzen den hezkuntza eredia ikasleek garatu behar dituzten gaitasunen ikaskuntzan oinarritzen da (Biggs, 2005). Gaitasunak ikasketan plan berrien ardatz bihurtu dira, eta era eraginkorrean jokatzeko ahalbidetuko duten ezagutzen, trebetasunen eta jarreraren integrazio gisa ulertu behar dira (Collins, 2007). Gaitasunen kontzepzioan, erabat beharrezkoa den ezagutza akademikoaz gain, ezinbestekotzat jotzen dira egiten eta izaten jakitea, gizarte berri baterako lehentasuna erakusten duten balioak baitira.

EGMHE-ak ekarritako aldaketa adierazgarrienetako bat gradu guztien amaieran Gradu Amaierako Lana eskatzea da, ikasleek graduan zehar eskuratu beharrezko gaitasunak erakusten dituztela bermatzeko balio behar duena. Titulua lortzeko azken urratsa da eta, hori dela eta, ikasleek, hasierako formazio prozesuaren bukaeran, beren gaitasun profesionala erakusteko espazio eta denbora tarte egokia da. Gradu amaierako lana formaziorako eta ikerketarako espazio berri bezala ulertu behar da; pentsamendu eta ikerketa askatasuna sortzeko, ezagutza transferitzeko, unibertsitateak gizaritari ekarpen zuzena egiteko eta, oro har, ikasleek lanbide arloan egin beharrezko lan txertaketa prozesua hobetzeko aukera gisa hartu behar da (Ferrer, Carmona eta Soria, 2012). Beraz, gradu amaierako lana ez da soilik produktu bat; beharrezkoa da graduko gaitasunak, batez ere zeharkakoak, integratzen dituen ikaskuntza prozesu bezala diseinatzea, garatzea eta ebaluatzea (Rekalde, 2011).

Egungo gradu bukaerako lanen aurrekariak bilatuz gero, izendapenari dagokionez ezberdintasunak aurki daitezke (Ferrer eta beste, 2012): ingelesez, *Bachelor's Thesis*; *Bachelor Final Project*; *Bachelor Dissertation*; *Final Year Project*; *Undergraduate Final Project*; *Bachelor's Degree Work*; *Undergraduate Final Research*; frantsesez, *Mémoire de Fin d'Étude en Licence*; *Projet Fin d'Étude*; italieraz, *Tesi di Laurea*. Lan horiek, Ingalaterran, Frantzia eta Italian, esaterako, tradizio luzea erakutsi dute historikoki XX. mendean zehar. Espainiako kasuari dagokionez, 1957tik aurrera titulua eskuratzeko ezinbesteko baldintza dira karrera amaierako proiektuak ingeniartzan, arkitekturari eta karrera teknikoetan. Beraz, arlo teknikoetan heldutasun maila ezberdina erakusten duen lan mota batez hitz egin daiteke (Hernández-Leo eta beste, 2013). Gizarte Zientzietan eta Humanitateen kasuan, tesina izan da egungo gradu bukaerako lanen izaeratik gertuen ager daitekeen lan mota; tesina, oro har, ikerketa monografiko lan bat

zen eta, boluntarioa izanik, titulurako osagarri gisa agertzen zen (Ferrer eta beste, 2012).

Espainiako kasuarekin jarraituz, 1393/2007 errege-dekretuak, irakas-kuntza horiek Gradu Bukaerako Lan batekin amaitu behar direla ezartzen du, Gradu irakaskuntza ofizialei eskainitako III. kapituluan. Dekretuak, ordea, ez du lanaren garapen prozesuarekin edota ebaluazioarekin lotutako ezer arautzen, alderdi horiek unibertsitate bakoitzak jorratu beharrekoak direla ulertaraziz. Beraz, ikuspegi kurrikularretik, dekretuak lehen zehaztapen maila bat besterik ez du erakusten (Rekalde, 2011). Abiapuntu horretatik, gradu bukaerako plangintzan eta ebaluazioan jokabide homogeneoa ahalbidetzeko baliagarriak diren irizpideak eta prozedurak bermatzeko, unibertsitate askok beren araudia ezarri dute, eta malgutasunez jokatu, ikastegi bakoitzak bere errealiterara egoki dezan. Beraz, bigarren zehaztapen maila batez hitz egin daiteke. Hirugarren zehaztapen maila bat, baita ere, agertzen da; horretan, Fakultate edo Eskola Batzarrek araudia egokitzten dute eskaintzen dituzten gradu tituluen berezko ezaugarrien arabera.

2.2. Erretorikaren eta Komunikazio Gaitasunaren ekarria

Bertsolaritza sakon ikertu dutenek (ikus, esaterako, Garzia 2008), maiz nabarmentzen dute bertsolariek lan metodikoari zor diotela plazan erdiesten duten arrakasta komunikatiboa (eta estetikoa). Izan ere, sarritan bertsolaritza inprobisazioaren artetzat jotzen badugu ere, gehiena alde aurretik prestatuta eraman omen daiteke. Meritua kendu nahi zaio bertsolarien lanari? Ez da hori asmoa; hain zuzen ere, kontrakoa bilatzen da: bertsolari ona izateko zenbat lan egin beharra den agerian utzi. Artearen ideia ukatu gabe, teknikarenari enfasia ematen zaio horrela: arian trebatzen da ahozko artista, egoeraren araberako hainbat estrategia erretoriko hartuz.

Platon filosofoak idatzitako *Fedro* dialogoan ageri denez (2005: 269d2), hizlari trebea izatera heltzeko hiru baldintza orokor bete behar dira: berezko gaitasuna, jakintza eta praktika. Hortaz, antzinako egileek airtortzen zuten, berezko ahalmenaz haratago, ongi mintzatzea teknika ere badela. Ildo beretik, gaurko hainbat autorek adierazia dute ondo hitz egiteko behar-beharrezkoak direla etengabeko entrenamendua eta saiakerak (Briz, 2008; Marañón, 2013). Horrenbestez, defentsaren diskurtsoa egiteko, prestateta fasea ezin erabakigarriagoa da; oraintsuko bertsolarien pare, defentsaren egunean esango denaren gehientsuena alde aurretik prestatuta eraman daiteke, nahiz eta ekitaldiaren unean freskura kutsu batez jardun.

Erretorikak eta Komunikazio Gaitasunak ongi erakutsia duten gisan, testu bat arrakastaz komunikatzeko testuingurura egokitzen jakitea ezinbesteko baldintza da. Kasu honetan, Gradu Amaierako Lanaren testuingurua argia da: irakaslegai orok titulua eskuratu aurretik egin behar duen azken proba ebaluagarria da, eta publikoa. Alde horretatik, irakas-

legaiak graduan zehar eskuratu dituen ezagutzak eta gaitasunak frogatu beharko ditu defentsaren ekitaldian, irakaslearen titulu profesionala lortuko badu.

Testuinguruaren aferan sakonduta, egoera (komunikatiboa) zein den ondo ezagutzea komeni da: irakaslegaiak bere lana ahoz defendatu beharko du hiru kideko epaimahai baten aurrean: epaimahaiburua, idazkaria eta bokala. Aldeak alde², defentsa egiteko irakaslegai bakoitzak 10-20 minutu bitarteko tartea izango du lanaren atal nagusien berri emateko. Ondotik, epaimahaikideek egingo dituzten galderei, oharrei edota iradokizunei erantzun beharko die irakaslegaiak. Hortaz, dokumentu ofizialetan ageri denez, erantzunak emateko prest egotea defentsaren alderdi funtsezkoa da.

Batzuetan, gorago aipatu den tradizio faltak ez du sobera laguntzen epaimahaikideen egitekoa ondo ulertzen; nolahi ere den, munta handikoa da haren lanaren berri izatea alde aurretik. Gerta daiteke, adibidez, ikasleak ez baitaki nondik nora arituko den epaimahaia, oso deseroso sentitzea galderen eta oharren aurrean eta, ondorioz, jarrera oldarkorra agertzea ekitaldian. Esan gabe doa halako jokamolde desegokiak saihestu behar direla, eta eztabaida zientifikoa normaltasun akademikoaren barranean kokatu. Gainera, baliteke lanaren alderdiren bat bereziki interesgarri suertatzearen ondorioz jakin-mina piztea eta, beraz, ikasleak gauzatutako lanaz galdetzea.

Bestalde, unibertsitateak bere-berea duen arlo akademikoan, hiru defentsa mota nagusi izaten dira: Gradu Amaierako Lanarena, Master Amaierako Lanarena eta doktorego tesiarena. Arestiko adibideetan gradazio bat dago: gradua, graduondoa eta doktoretza. Hala ere, hiru jardunek ezaugarri partekatatu batzuk dituzte, defentsaren ahozko generoari dagozkionak:

- Hautagaiak aurretik idatzitako lan akademiko-zientifiko baten ahozko defentsa egiten du, funtsean, argudiozko diskurtso formal baten bidez. Horretarako, María Pilar Jiménezek ematen duen ikuspegia biziki gomendagarria da (2012: 16): «Argudiatzeak hezkuntzako oinarritzko gaitasunak eta helburu orokorrak lortzen laguntzen du; lagungarri da, esate baterako, ikasten ikasteko eta pentsaera kritikoa eta zientzia-kultura garatzeko».
- Epaimahaiak protokoloak ezartzen dituen hainbat funtzio betetzen ditu: ekitaldia azaldu eta bideratu, hitza eman, deliberatzeko gela husteko eskatu eta azken kalifikazioa ozenki irakurri, besteak beste.
- Ekitaldi publikoa da: edonor bertara daiteke.
- Titulu akademiko bat lortzeko azken proba da eta, beraz, hari dagozkion edukiak eta gaitasunak frogatu behar dira defentsaren bitartez. Horra zergatik deritzon defentsa ahozko genero honi, proba froga delako.

---

² Xehetasun gehiago nahi duenak jo beza eskola bakoitzak argitara eman duen gidara.

Testua testuingurura moldatzearekin bat, xedearen arabera antolatu behar da diskurtsoa, Erretorikak aspalditik irmo aholkatzen duen eran. Hartara, Eskoletako hiru gidak aztertuta, puntu komun ugari daudela ohartu gara. Hori dela eta, epaimahaikideek baloratu beharreko irizpideak aintzat harturik emango ditugu hurrengo ataleko estrategiak eta orientabideak.

Atal teoriko honi bukaera emateko, azken hamarkadotan Komunikazio Gaitasunaren garapenean eragin zuzena izan duen Testu Hizkuntzalaritzak dioena ekarri nahi dugu saio honetara. Izan ere, Hizkuntzalaritzaren adar honek diskurtsoa bere osotasunean kontuan hartzeko gomendatzen digu, helarazi nahi diren mezuak behar bezala igorri eta jasoko badira. Perspektiba linguistiko-komunikatibo honetatik, ahozko zein idatzizko testu orok lau erregela unibertsal bete behar dituela esaten da: zuzentasuna, egokitasuna, kohesioa eta koherentzia. Erregela hauetaz gainera, ideien eta adierazpenaren argitasuna ere gogoan izatea komeni da, testuaren kalitatea neurtzeko.

3. AHOZKO DEFENTSA PRESTATZEKO ESTRATEGIAK ETA ORIENTABIDEAK

Orain arte azaldu dugun guztiaren ondoren eta ondorioz, honako zortzi ataletan antolatu behar ditugu ahozko defentsa prestatzeko estrategiak eta orientabideak: esan zuzen, esan argi, esan egoki, eraiki eta komunikatu mezu (pertsonal) bat, ongi erabili ikus-entzunezkoak, zaindu komunikazio ez ahozkoa eta ahotsa, uxatu beldur eszenikoa eta kontuan hartu bestelako aholku praktiko batzuk.

3.1. Esan zuzen

- Kontuz akats gramatikalekin, ortografikoekin nahiz tipografikoekin euskarri digitalean: ondo errebisatu azken bertsioa lortu aurretik.
- Ondo neurtu etxean zure ahozko zuzentasun gramatikala: saihestu akatsak egitera eraman zaitzaketen egitura sintaktiko bihurregiak.
- Praktikatu bereziki gehien kostatzen zaizkizun hitzak ahoskatzea.

3.2. Esan argi

- Antonio Brizek proposatzen duen eran, «saber hablar bien es producir claramente el discurso: la *expresión* y el *contenido*» (2010: 32). Hots, esan nahi dena aurretik oso argi izan beharra dago (argitasun kontzeptuala) eta argi transmititu (argitasun komunikatiboa); betiere ordena horretan: zer lehenik, nola geroago.

- Argitasunaren auziarekin oso lotuta daude kohesioa eta koherentzia: ahozko defentsak ildo logiko bat segitu behar du.
- Ahotik belarrirako komunikazioaz ari garen honetan, hona erronka komunikatiboa: lehen aldian ulertu behar dira ideiak eta kontzeptuak. Hala gertatu ezean, diskurtsoa argitu behar den seinale.
- Aldez aurretik ongi prestatu azalpenik teknikoenak edota zailenak: lanaren hitz gakoak, termino berritzaileak edo ezezagunenak, beste hizkuntza/kultura batetik datozenak, eta abar. Ez baliatu kontrolatzen ez dugun lexikorik.
- Argitasunaren lagungarri, nahi bada, eskematxo bat (orrialde bakarrean, onena) bana dakieke epaimahaikideei (*handout* esaten diote ingelesez). Irakaslegaiak idatzizko euskarri bat izatea beti da gomendagarri (bizpahiru orrialdetan gehienez).

3.3. Esan egoki

- Ongi kokatu ekitaldiaren parametro sozialetan eta komunikatiboetan: epaimahaiari dagokio ekitaldia bideratzea, ez irakaslegaiari; hortaz, hark emango digu egin beharrekoaren berri.
- Hasierako eta bukaerako formulak erabili: aurkeztu, agurtu eta esker-rak eman. Ahal dela, zure azken hitzak eskerrak emateko izan daitezela.
- *Komunikazio Gaitasunaren Garapenean* landutako bi estrategia komunikatibo gako berreskuratuko ditugu: adeitasun linguistikoa eta modalizazio egokia. Izan ere, bi baliabide diskurtsiboon bidez ager daiteke irakaslegaia adeitsu eta apal, eta ondorioz, beste pertsonekin erlazio egokiak edukitzeko aukera ematen dio (Alvarez-Uria eta Zelaieta-Anta, 2014), bai eta halako ekitaldi akademiko batean ere (gogoan hartu gorago adierazi duguna: zientzia tonu apalarekin erai-kitzen da, elkarrizketaren bidez).
- Atal interaktiboan bereziki erabili beharko dira arestiko bi baliabideak. Alde horretatik, egindako galderak eta oharrak interesgarriak direla aitortzeak eta eskertzeak on baino ez digu egingo.
- Testuinguru formalari dagokion hizkuntza era formala erabili. Esan gabe doa hizkuntzaren aldaera estandarrean jardun behar dela, hizkuntza edozein dela ere.
- Edozein zalantza izanez gero, baimena eskatu epaimahairi: berak argituko du auziaren pertinentzia.
- Epaimahairen aldetiko desadostasunen bat gertatzea guztiz normala da; horrek ez du esan nahi gaizki ari garenik edota proba gaudituko ez dugunik. Halakoetan hobe da arretaz entzutea eta, ahal izanez gero, erantzun zehatzak ematea. Edozein kasutan ere, adeitsu jokatzea aholkatu ohi da, eta egiten diren ekarpenak lasai onartu.

3.4. Eraiki eta komunikatu mezu (pertsonal) bat

- Oro har, mezua argudio arrazionalagoetan edo emozionalagoetan oinarritu ahal da. Defentsaren kasuan, lan akademiko batez ari garen neurrian, alderdi arrazionalak nagusi izan behar du. Alde horretatik, lanaren prozesu logikoa azaldu ohi da eta gure lana indartzen duten frogak agertu: autoreak, autoritateak, datuak, ikerlanak, estatistikak, legeak, erakundeen txostenak, ...
- Ezagutza eta zientzia kontuetan zehaztasuna oso da garrantzizkoa; beraz, defentsan ematen diren datuen jatorria zein egiletzak azaltzea guztiz gomendagarria da.
- Nolanahi ere, gure kasuan hezkuntzaz —pertsonez— ari garenez, diskurtsoak azal dezake kutsu emozional neurtu bat, defentsarekin egokia izan daitekeena.
- Bi atal daude bereziki zaindu beharrekoak: hasiera eta bukaera. Hasieran, agurtzeko formulaz eta norberaren aurkezpenaz gainera, komenigarria izan daiteke gure hitzaldia irudikatuko lukeen metafora bat erabiltzea (eta metafora horren irudia euskarri digitalean erabiltzea). Orobat, hasieran arreta piztu eta epaimahaiaren sinpatia beharko genituzke (klasikoen *captatio benevolentiae* delakoa).
- Bukerak funtzio bikoitza izan ohi du: batetik, ideia nagusien sintesia (ez errepikapena!) egin daiteke eta, nahi bada, lanaren berezko mugak aipa daitezke eta etorkizuneko erronka posible batzuk adierazi (lanaren ondoren eta ondorioz eratorritako galdera berriak); bestetik, azalpen nagusiari itxiera emateko adeitasunezko formula bat prestatuta eraman daiteke eta, irakaslegaiak egoki iritziz gero, zuzendariak emandako laguntza publikoki eskertu ahal du (Solé, 2007).
- Hasieran edota bukaeran ospe handiko autoreen aipuak erabiltzea ohiko estrategia izaten da.
- Diskurtso zientifiko batez ari bagara ere, irakaslegaiak autore agertzeko aukera du, mezua neurrian pertsonalizatuz. Marketinak Erretorika Klasikoari ederki hartu dion gisan, bakoitzak bere «produktuan» sinetsi beharra dauka; konbikzio edo sinesmen hori transmititzen baita.
- Azken batean, epaimahaiak ikusi behar du irakasle aritzeko gaitasun/gogo handia duela hautagaiak. Izan sendo eta apal, malgu eta gogotsu.

3.5. Ongi erabili ikus-entzunezkoak

Ikus-entzunezko baliabideak prestatzean, badira bereziki zaindu beharreko bi alderdi nagusi: aurkeztu nahi den informazioa ondo antolatzea eta

informazio hori, ikus-entzunezko baliabidearen laguntzaz, era eraginkorrean eta erakargarrian eskaintzea. Lehenik, informazioa egoki antolatzeko gomendio batzuk eskainiko dira:

- Aurkeztu nahi den informazioa ikus-entzunezko baliabidean ondo antolatzea ezinbestekoa da. Horretarako, jorratu beharrekoaren gidoi bat prestatzea komeni da; bertan, atal eta azpiatal nagusiak islatuko dira.
- Aurkezpena irekitzeko, testu bereziak aukeratzea komeni da. Lehen minutuak oso garrantzitsuak dira ikusleen igurikimenak eta interesak kudeatzeko.
- Diapositiba bakoitzak titulu bat edukiko du; horren bidez, komunikatu nahi den alderdia ezagutaraziko da.
- Aurkezpenean erabili diren gainerako elementuen (testuak, argazkiak, mapak...) iturriak aipatu behar dira.
- Azkenaurreko diapositibak erabili diren informazio iturri nagusiak erakutsi behar ditu.
- Aurkezpena ixteko, hasierarekin egin den bezala, testu bereziak aukeratu behar dira. Azken minutuak, funtsezko alderdiak borobiltzeko eta (maiz sintesia egitearekin batean) azpimarratzeko erabili behar dira.
- Azken diapositibarako, estrategia erabilienetako bat lehen diapositiba berreskuratzea izaten da, baina eskerrak emateko edo agurra egiteko formaren bat erabiliz.

Informazioa egoki antolatzearekin batera, oso garrantzitsua da hori era eraginkorrean eta erakargarrian eskaintzea, horretarako testuinguruak eta ikus-entzunezkoek eskaintzen dituzten aukerak ondo baliatuz. Jarraian, aurkezpenaren diseinuarekin lotutako gomendio batzuk eskainiko dira:

- Kolore hautaketa zaindu beharrekoa da. Aurkezpenerako aretoko argia kontuan hartu beharreko elementu garrantzitsua da.
- Arazorik ematen ez duen urrezko araua kontraste handiko koloreak erabiltzea da (testu zuria edo horia hondo ilunetan, edota testu beltza edo iluna hondo argietan).
- Badaude bereziki arazoak ematen dituzten hainbat kolore: berde fluoreszentea eta magenta, kolore erakargarriak badira ere, inoiz ez dira fondo bezala erabili behar; ikusmena nekatzen dute, distrakzioak eragiten dituzte eta, oro har, profesionaltasun irudia kalte dezakete.
- Edozein kasutan, horretarako aukerarik badago, gomendagarria da aurkezpena alde zuzenetik aretoan bertan probatzea eta, ondorioz, beharrezko erabakiak hartzea.
- Letra mota argiak eta erabilitako programaren bertsio ezberdinetan agertzen direnak aukeratzea komeni da (Arial, Verdana, Tahoma, Times New Roman...).

- Ez da komeni letra mota asko konbinatzea aurkezpenean. Hobe da letra mota bat, edo bi gehienez.
- Egiatzatu egin behar da aretoan bil daitezkeen ikusleek arazorik gabe irakurriko dutela testua.
- Testu kopuruari dagokionez, seiaren araua jarraitzea komeni da: ez erabili pantailako sei lerro baino gehiago, ezta sei hitz baino gehiago lerro bakoitzeko ere.
- Ez da komeni jarraian testuz beteriko sei diapositiba baino gehiago erabiltzea. Diapositiba kopurua, edukiko den denboraren arabera egokitu beharko da.
- Diapositibetan ez da paragraforik idatzi behar, hitzez hitzeko aipu baten kasua ez bada behintzat. Esaldi sinpleak erabili behar dira.
- Sinplifikatzeko ahalegina egin ondoren, berriz ere sinplifikatzen saiatu. Soberan egon daitezkeen hitz guztiak ezabatu behar dira eta, horrela, hitz gakoak agertuko dira.
- Efektu berezien erabilerari dagokionez, neurrian erabiltzea komeni da. Testu hegalariz, soinu eta efektuz beteriko aurkezpen baten ikusleak distraitu ditzake eta, zenbait kasutan, molestatu ere bai. Oso ikusgarriak diren diseinuen mezuaren eraginaren oztopo bihurtu daitezke.
- Grafikoak, mapak, marrazkiak edo irudiak sartzearekin, ikusleen ulermena erraztea bilatuko da. Aurkezpenean jorratutakoarekiko koherentzia erakutsi behar dute. Bestela, nahasgarri gerta daitezke. Irudien tamaina ere zaindu behar da.

3.6. Zaindu komunikazio ez ahozkoa eta ahotsa

- Ahal dela, gorputzak lagun dezala hitzeko mezua: kontraesanak saihestu. Begiradaz kontziente izatea zeharo gomendagarria da: epaimahaia da gure diskurtsoaren xedea, hari zuzendu.
- Eskuak solte eta libre; ahalik eta naturalen (gehiegizko imintziorik egin gabe). Oro har, eskuekin zertan gabiltzan pentsatzen ez dugularik, ez dugu arazorik izaten: ongi ari gara. Arazoak etorri ohi dira eskuetan pentsatzen hasten garenean. Hortaz, ahal den neurrian, eskuiei (eta gorputzari) lasai adierazten uztea gomendatu ohi da.
- Komunikazioaren ikuspegitik, hitzaldiak zutik egiteko gomendatzen Norberaren esku, dena den: eserita egoteak euskarri finkoagoa ere eskaintzen du.
- Arnasa lasaitzen saiatu: abiadura eta erritmoa ere mantsotuko dira horrela.
- Tonuari etekina ateratzen saiatu: ez erabili beti tonu bera.
- Diskurtsoa beldurrik gabe oxigenatzea komeni da, isiluneak txertatzea lagungarria suertatzen baita.

3.7. Uxatu beldur eszenikoa

- Honako hau esan omen zuen Mark Twain (1835-1910) ipuingile estatubatuarrek: «There are two types of speakers: those that are nervous and those that are liars»³. Beraz, badirudi hizlari guztiak urduri edo artega jartzen direla. Hori dela eta, ondo interpretatu behar ditugu gorputzaren seinaleak; antsietatea beharrezkoa da, ona. Izan ere, zenbat aldiz jokutzen dugu egunero lau urteko titulua? Gorputza jakintsua da eta egoera berezi baten aurrean alerta berezia ezartzen du ahalik eta hobekien ekiteko asmoz.
- Antsietatea, beldurra eta urduritasuna kudeatu behar dira, ez desagerrarazi. Edonola ere, argi izan norberak sentitzen dituen emozioak ez direla entzuleak kaptatzen dituenak. Solasean ari denak era aplikatua sentitzen du gertatzen ari dena, entzuten ari dena ez bezala.
- Pentsamendu negatiboak (nahiko ohikoak direnak) kudeatzean ikasi behar da: ahal da, ahal dugu. Lau urteko ibilbide akademikoan izandako erronka guztiei behar bezala erantzun diegulako gaude gaur eta orain hemen. Orain arte ahal izan badugu, oraingo honetan ere bai. Kapazak garela jakitun egin behar dugu.
- Nork bere burua ezagutzea aholku ezin hobea da. Hala, bakoitzaren alderdi positiboak identifikatu eta horiek bereziki ohartuki balia daitezke defentsan zehar. Bestela esanda, ahulguneak gorde eta indarguneak ustiatu.

3.8. Kontuan hartu bestelako aholku praktiko batzuk

- Egoera formalari dagokion arropa egokia eraman eta harekin, ahal dela, gustura sentitu. Arropa ezegokiaren adibide bat emate aldera, ez gara txandalean edota tirantedun kamisetan joango defentsara.
- Fisikoki zaintzea ere inportantea da: gehiegi ez jan aurretik eta ondo hidratatuta joan defentsara. Horrela, ahoa lehortzea saihestuko dugu eta hobeto egongo gara. Halaber, botila bat ur eramatea beti da gomendagarri: ura edan bidenabar pausa bat egiteko, adibidez.
- Komenigarria izaten da defentsaren lekua alde aurretik ezagutzea eta egunean lehentxeago joatea.

4. AZKEN GOGOETAK

Espainiako kasuari dagokionez, ingeniarietan, arkitekturan eta karrera teknikoetan izan ezik, gradu amaierako proiektu edo lana eskatzea kontu

---

³ Bi hizlari mota daude: urduriak direnak eta gezurtiak direnak.

berria da. Graduen ezarpen prozesuak, karrera horietan zegoeneko ohitura zena, beste ikasketetara zabaltzea ekarri du. Gradu Amaierako Lana titulua eskuratu ahal izateko azken urratsa da eta ikasleak graduan zehar landutako gaitasunak bereganatu dituela egiaztatzeko testuinguru ideala kontsideratzen da (Ferrer, Carmona eta Soria, 2012). Azpimarratu beharrekoa da lan honen bidez graduan zehar garatutako zeharkako gaitasunak direla bereziki bermatu behar direnak. Gradu Amaierako Lanak, gauzatutako ikerketa lanaren emaitza ezagutaraztea baino, horretara graduko gaitasunak baliatuz ailegatzeko era egiaztatzea bilatu behar du; ezagutza zientifikoa sortzeko gaitasuna garatzeko baliagarria izan behar du lan honek (Rekalde, 2011).

Oro har, Gradu Amaierako Lanaren garapen prozesua edota ebaluazio alderdiak ez dira arautuak izan; 1393/2007 dekretuak malgutasuna utzi du, unibertsitate bakoitzak alderdi horiek nahi bezala kudeatzeko. Alde batetik horren irakurketa positiboa egin behar bada ere, bestalde, malgutasun horrek sor dezakeen zehaztugabetasuna onartu beharrekoa da, batez ere kontuan hartuta Espainiako unibertsitate gehienetan lan hauen inguruko tradizio falta dela nagusi. Beraz, lan hauek prestatzeko irakasgaia diseinatzea —ikuspegi pedagogikotik zein antolakuntza aldetik— erronka handia da, are gehiago ikasle kopuru altua duten graduetan. Unibertsitate askok, dekretuaren ildotik, beren araudia ezarri dute, horretan ere malgutasunez jokatuz, ikastegi bakoitzak Gradu Amaierako Lana bere errealiterara egoki dezan.

Bestalde, Gradu Amaierako Lanaren alderdi komunikatiboaz den bezainbatean, defentsaren ekitaldiak ebaluazioan garrantzi handia hartzen duela agerian geratu da. Hori dela eta, irakaslegaiak lau urteko karreraren titulua jokoan izango duen egoerari berme didaktikoz aurre egin diezazion, guztiz funtsezkoa dirudi defentsan frogatu beharreko komunikazio gaitasunak modu progresiboan lantzeak. Hartara, gomendagarri dakusagu komunikazio gaitasun horiek graduan zehar sekuentziaz, graduan parte hartzen duten irakasleen koordinazioa tarteko.

Bukatzeko, aurretiaz emandako orientabideak gogoan, zenbat eta gehiago hausnartu defentsaren egoera komunikatiboaz, orduan eta erabaki estrategiko egokiagoak hartzeko modua izango dugu. Zenbat eta estrategia gehiago hartu, orduan eta aukera gehiago izango ditugu arrakasta lortzeko, komunikatiboki nola akademikoki. Hortaz, artikulua honen bi egileok ez diegu «zorte on» opatuko defentsa prestatu beharrean diren irakaslegai, «lan on» baizik.

Jasotze-data: 2014/05/19

Onartze-data: 2014/07/14

The implementation of the new curricula in the Degrees of Spanish Universities has involved significant changes. One of the major changes consists of doing a Final Degree Dissertation, which is both so relevant and unknown to most students. That dissertation is a compulsory subject for them, in which they must demonstrate the competences developed along the Degree. Therefore, it represents the last step towards achieving the degree. One of the main elements of the subject is the need to defend the dissertation orally in front of a tribunal. That situation is undoubtedly crucial; accordingly, the current paper offers a set of guidelines contributing to a suitable and effective oral defense.

Keywords: *University, Final Degree Dissertation, oral defense, pre-service teacher training*

La implantación de los nuevos planes de estudios en los Grados de las Universidades españolas ha conllevado cambios significativos; entre ellos, el Trabajo de Fin de Grado representa uno de los más significativos y, a su vez, uno de los más desconocidos. Dicho trabajo constituye una asignatura obligatoria en la que el alumnado debe acreditar la consecución de las competencias trabajadas a lo largo del Grado. Así pues, representa el último paso hacia la consecución del título. Uno de los principales elementos configuradores de la asignatura es la necesidad de defender el trabajo ante un tribunal. Indudablemente, se trata de un momento decisivo; en este sentido, el presente artículo ofrece una serie de orientaciones que contribuyan a la realización de una defensa adecuada y eficaz.

Palabras clave: *Universidad, Trabajo de Fin de Grado, defensa oral, formación inicial del profesorado*

L'implantation des nouveaux plans d'études dans les Universités espagnoles a entraîné des changements significatifs ; parmi ces derniers, le Mémoire de Fin d'Études constitue l'un des plus significatifs, mais aussi l'un des plus méconnus. Ce travail est une matière à part entière et obligatoire à travers laquelle l'étudiant doit justifier de l'acquisition des compétences travaillées tout le long du cursus. Il représente donc la dernière étape pour obtenir le diplôme. Un des principaux éléments formateurs de la matière est la nécessité de soutenir le travail face à un jury. Il s'agit là, incontestablement, d'un moment décisif et c'est pourquoi le présent article offre une série d'orientations qui contribuent à la réalisation d'une soutenance adéquate et efficace.

Mots clé: *Université, Mémoire de Fin d'Études, soutenance orale, formation initiale des enseignants*

ERREFERENTZIAK

- Álvarez Rojo et al. (2009). Perfiles y competencias docentes requeridos en el contexto actual de la educación universitaria, in *Revista Española de Orientación y Psicopedagogía*, 20(3), 270-283.
- Álvarez-Uria, A. eta Zelaieta-Anta, E. (2012). Irakaslegaien ahozko gaitasunen diagnosirako egitasmoa. *Tantak*, 24 (2). 77-100.
- Álvarez-Uria, A. eta Zelaieta-Anta, E. (2014). *Irakaslegaiak ahozko gaitasunetan prestatzen: estrategia komunikatiboak eta trebetasun sozialak*. (prentsan)
- Bilboko Irakasleen Unibertsitate Eskola. (2014). *Gradu Amaierako Lana*. http://www.irakasleen-ue-bilbao.ehu.es/p230-content/eu/contenidos/informacion/magisbilbo_gal/eu_gal/gal.html (2014ko maiatzaren 2an berreskuratua).
- Biggs, J. (2005). *Calidad del aprendizaje universitario*. Madril: Narcea.
- Briz, A. (koord.). (2008). *Saber hablar*. Madril: Instituto Cervantes.
- Arnal, J.I. (koord.). (2012). *Gradu Bukaerako Lana (GBL)*. Gasteiz: EHU.
- Castelló, M. (2007). *Escribir y comunicarse en contextos científicos y académicos. Conocimientos y estrategias*. Bartzelona: Graó.
- Collins, B. (2007). Perspectives of disseny a l'educació per competencies. Ponencia presentada en el Simposio Internacional organizado por CIDUI. Bartzelona: Universidad Politécnica de Cataluña.
- Dearing, R. (1997). *The National Committee of Inquiry into Higher Education*. <http://www.leeds.ac.uk/educol/ncihe/> (2014ko apirilaren 6an berreskuratua).
- Donostiako Irakasleen Unibertsitate Eskola. (2014). *Gradu Amaierako Lana*. <http://www.ehu.es/eu/web/irakasleen-ue-donostia/gradu-amaierako-lana> (2014ko maiatzaren 2an berreskuratua).
- Etxebarria, A eta Garay, U. (2010). Irakasleen komunikazio-gaitasuna: hausnarketarako gaia. *Uztaro* 73. 39-48.
- Ferrer, V., Carmona, M. eta Soria, V. (Ed.) (2012). *El Trabajo de Fin de Grado. Guía para estudiantes, docentes y agentes colaboradores*. Madril: McGraw Hill.
- Garzia, J. (2008). *Jendaurrean hizlari*. Irun: Alberdania.
- Gasteizko Irakasleen Unibertsitate Eskolako Praktika Batzordea (2012). *Gradu Bukaerako Lana (GBL)*. Bilbo: Euskal Herriko Unibertsitatea.
- Hernández-Leo, D. eta beste (2013). Implementación de buenas prácticas en los Trabajos Fin de grado. *Revista de Docencia Universitaria*, Vol. 11, 269-278.
- Jiménez, M.P. (2012). *10 gako. Argudiatzeko eta frogak erabiltzeko gaitasunak*. Bilbo: EHU.
- Marañón, M. (2013). *Jendaurrean hitz egitea. Traketsetik abilera*. Madril: Anaya.
- Mateo, I. (2000). *La evaluación educativa, su práctica y otras metáforas*. Barcelona: ICE-Horsori.
- Palliserá, M., Fullana, J., Planas, A., eta Valle, A. (2010). La adaptación al Espacio Europeo de Educación Superior en España. Los cambios/retos que implica la enseñanza basada en competencias y orientaciones para responder a ellos *Revista Iberoamericana de Educación*, 52 (4) [on line]. 2014-05-03an berreskuratua, <http://www.rieoei.org/deloslectores/3250Diaz.pdf> orrialdetik.
- Platon (Euskaratzailea: J.M. Arrojerria). (2005). *Fedon, Menon, Kratilo eta Fedro*. Bilbo: Klasikoak.

- Proyecto Tuning (2003). *Tuning Educational Structures in Europe. Informe final. Proyecto piloto. Fase I*. Bilbao: Universidad de Deusto.
- Rekalde, I. (2011). ¿Cómo afrontar el trabajo fin de grado? Un problema o una oportunidad para culminar con el desarrollo de las competencias? *Revista Complutense de Educación*, 22. bol, 2, 179-193.
- Solé, I. (2007). La exposición pública del trabajo académico: del texto para ser leído al texto oral in M. Castelló (Koord.). *Escribir y comunicarse en contextos científicos y académicos. Conocimientos y estrategias*. Barcelona: Graó.